

Sygn. akt I CSK 477/11

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 maja 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Antoni Górski (przewodniczący)

SSN Krzysztof Pietrzykowski (sprawozdawca)

SSN Hubert Wrzeszcz

Protokolant Ewa Krentzel

w sprawie z powództwa V. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością
- Spółki Komandytowo-Akcyjnej z siedzibą w Warszawie
przeciwko Miastu Stołecznemu Warszawa
o zapłatę,
po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 17 maja 2012 r.,
skargi kasacyjnej strony powodowej
od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 10 lutego 2011 r.,

- 1. oddała skargę kasacyjną;**
- 2. zasądza od powódki na rzecz pozwanej kwotę 3600 (trzy tysiące sześćset) złotych tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

V. Spółka z o.o. Spółka Komandytowo - Akcyjna z siedzibą w Warszawie domagała się zasądzenia od Gminy m.st. Warszawy kwoty 675 540,60 zł tytułem odszkodowania wraz z odsetkami ustawowymi od tej kwoty liczonymi od poszczególnych kwot od dat wskazanych w pozwie oraz zasądzenia kosztów procesu.

Wyrokiem z dnia 29 czerwca 2010 r. Sąd Okręgowy zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 675 541 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 26 marca 2009 r. do dnia zapłaty, oddalił powództwo w pozostałym zakresie oraz zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 40 994 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Okręgowy ustalił, że powódka na podstawie decyzji Prezydenta m.st. Warszawy z dnia 9 lutego 2000 r. nabyła z mocy prawa użytkowanie wieczyste gruntu położonego w Warszawie przy ulicy W. 77 składającego się z działek ewidencyjnych 28, 54, 55 i 56. W decyzji została ustalona trzyprocentowa stawka z tytułu opłat za użytkowanie wieczyste gruntu. Decyzją Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Warszawie (SKO) z dnia 11 stycznia 2006 r. stwierdzono nieważność decyzji Prezydenta m.st. Warszawy w części określającej wysokość opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego gruntu, gdyż organ administracji powinien zastosować jednoprocentową stawkę opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego na podstawie art. 72 ust. 3 pkt 4 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. Nr 115, poz. 741 ze zm.). Następnie SKO decyzją z dnia 11 grudnia 2006 r. stwierdziło nieważność decyzji z dnia 11 stycznia 2006 r., a decyzją z dnia 8 maja 2007 r. utrzymało w mocy decyzję z dnia 11 grudnia 2006 r. Wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego z dnia 15 listopada 2007 r. zostały uchylone decyzje z dnia 8 maja 2007 r. i z dnia 11 grudnia 2006 r., a Naczelny Sąd Administracyjny wyrokiem z dnia 7 stycznia 2009 r. oddalił skargę kasacyjną pozwanej. Ostatecznie zatem pozostała w obrocie decyzja SKO z dnia 11 stycznia 2006 r. Decyzją SKO z dnia 12 lipca 2006 r. odmówiono powódce przyznania odszkodowania. Powódka dnia 28 grudnia 2001 r. zbyła prawo

użytkowania wieczystego na rzecz „S.” spółki z o.o. Opłata za użytkowanie wieczyste gruntu w 2000 r. została ustalona, przy przyjęciu trzyprocentowej stawki, na kwotę 428 369 zł. Przy przyjęciu stawki jednoprocetowej opłata powinna wynosić 142 789,66 zł. Powódka za 2000 rok uiściła kwotę 100 000 zł w dniu 4 października 2000 r., a następnie dnia 7 lutego 2002 r. kwotę 328 369 zł. Opłata za 2001 rok została przez pozwaną ustalona na kwotę 428 369 zł i w takiej wysokości została uiszczona dnia 7 lutego 2002 r., podczas gdy powinna być uiszczona do dnia 31 marca 2001 r. Gdyby przyjąć jednoprocetową stawkę w 2001 roku, powódka powinna uiścić kwotę 142 789,66 zł.

W ocenie Sądu Okręgowego powództwo było zasadne, z wyjątkiem tej części, która obejmowała żądanie odsetek za okres poprzedzający doręczenie pozwu, tj. przed dniem 26 marca 2009 r. Podstawę prawną dochodzonego roszczenia stanowi art. 417¹ § 2 k.c. Ustalając wysokość odszkodowania, Sąd Okręgowy przyjął, że powódka powinna łącznie uiścić na rzecz pozwanej tytułem opłaty za użytkowanie wieczyste kwotę 351 863,01 zł, uiściła zaś kwotę 1 056 738 zł. Różnica wynosi więc kwotę 704 857 zł, która stanowi szkodę powódki. Jednakże wobec tego, że wartość roszczenia została przez powódkę ustalona na kwotę 675 540,60 zł, to z uwagi na wynikający z art. 321 k.p.c. zakaz orzekania ponad żądanie zasądzeniu podlegała ta właśnie kwota. Jednocześnie Sąd Okręgowy uznał za niezasadne żądanie odsetek szczegółowo wymienionych w pozwie, stwierdzając, że pozwana była w zwłoce od dnia 26 marca 2009 r., tj. od dnia doręczenia odpisu pozwu. Brak jest zatem podstaw do obciążania jej odsetkami za wcześniejszy okres.

Powódka wniosła apelację od wyroku Sądu Okręgowego, zaskarżając go w części oddalającej powództwo.

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 10 lutego 2011 r. oddalił apelację i zasądził od powódki na rzecz pozwanej kwotę 5 400 zł tytułem kosztów postępowania apelacyjnego. Podkreślił, że wystąpienie przez powódkę w postępowaniu apelacyjnym z żądaniem zasądzenia na jej rzecz dodatkowej kwoty 526 709,70 zł, stanowiącej sumę skapitalizowanych odsetek żądanych w pozwie, było niedopuszczalne. Podzielił pogląd Sądu Najwyższego, wyrażony w postanowieniu z

dnia 17 czerwca 1999 r., I PZ 24/99 (OSNP 2000, nr 21, poz. 791), że kapitalizacja odsetek sprawia, iż stają się one roszczeniem głównym w pojęciu art. 20 k.p.c., co z kolei oznacza, że domaganie się ich w tej formie dopiero w apelacji stanowi wystąpienie z nowym roszczeniem w rozumieniu art. 383 k.p.c. i z mocy tego przepisu jest niedopuszczalne. Sąd Apelacyjny uznał też, że chybiony jest zarzut naruszenia art. 233 k.p.c. w aspekcie pominięcia dowodu z wezwania do zapłaty z dnia 21 kwietnia 2006 r. Prawidłowe postawienie takiego zarzutu wymaga wskazania konkretnego dowodu przeprowadzonego w sprawie, którego zarzut ten dotyczy i podania, w czym skarżący upatruje wadliwą jego ocenę, samo zaś zaniechanie wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału nie stanowi o naruszeniu art. 233 § 1 k.p.c. Naruszeniem tego przepisu nie jest pominięcie przez Sąd Okręgowy przy wyrokowaniu określonej okoliczności faktycznej, nawet jeżeli strona uważa ją za okoliczność istotną dla rozstrzygnięcia sprawy. Taką okolicznością w niniejszej sprawie nie było w szczególności sformułowanie przez stronę powodową powoływanego pisma zawierającego wezwanie, skoro nie wynikała z niego i z oczywistych przyczyn wynikać nie mogła data doręczenia tego pisma adresatowi. W niniejszej sprawie, z uwagi na brak innych dowodów w tym zakresie, Sąd Okręgowy trafnie przyjął, że skuteczne wezwanie do zapłaty objętego pozwem świadczenia pieniężnego z tytułu odszkodowania nastąpiło z chwilą doręczenia pozwu tj. w dniu 26 marca 2009 r. Skoro termin spełnienia tego świadczenia nie był wcześniej oznaczony ani nie wynikał z właściwości zobowiązania, więc stosownie do art. 455 k.c. powinno być ono spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. Na podstawie zaś art. 481 § 1 k.c. powódka jako wierzyciel mogła żądać odsetek za czas opóźnienia od tej daty niezależnie od poniesionej szkody, i to nawet wówczas, gdyby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. W ocenie Sądu Apelacyjnego, brak było podstaw do uzupełnienia postępowania dowodowego w niniejszej sprawie w sposób postulowany przez powódkę, skoro nie zachodziły żadne przeszkody, by na wskazane w apelacji „nowe” fakty i dowody strona powodowa powołała się przed wydaniem zaskarżonego wyroku (art. 381 k.p.c.).

Powódka wniosła skargę kasacyjną, w której zaskarżyła wyrok Sądu Apelacyjnego w części oddalającej powództwo o zasądzenie odsetek ustawowych od kwoty 675 540,60 zł od dnia 3 lutego 2006 r. i dotyczącej rozstrzygnięcia o kosztach w instancji odwoławczej, zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego, mianowicie art. 455 i art. 481 k.c., art. 61 i ponownie art. 455 i 481 k.c. oraz 48a ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 12 czerwca 2003 r. - Prawo pocztowe (jedn. tekst: Dz.U. z 2008 r. Nr 189, poz. 1159 ze zm.), a także naruszenie przepisów prawa procesowego, mianowicie art. 236 w związku z art. 240 i art. 233 k.p.c., art. 252 w związku z art. 244 k.p.c., art. 45 ustawy - Prawo pocztowe i art. 6 k.c., art. 231 k.p.c. w związku z art. 48a ust. 1 pkt 2 ustawy - Prawo pocztowe, art. 232 k.p.c. i art. 6 k.c., art. 381 k.p.c., art. 210 § 2 k.p.c., art. 212 § 2 k.p.c., art. 385 w związku z art. 233 k.p.c., art. 328 k.p.c. w związku z art. 391 k.p.c. oraz ponownie art. 231 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W niniejszej sprawie okolicznością bezsporną jest odpowiedzialność odszkodowawcza pozwanej związana z wydaniem nieważnej decyzji administracyjnej. Istota sporu sprowadza się zaś do tego, w jakim dniu stało się wymagalne roszczenie odszkodowawcze powódki dochodzone od pozwanej: w dniu 11 stycznia 2006 r. (stwierdzenie przez SKO nieważności decyzji Prezydenta m.st. Warszawy w części określającej wysokość opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego gruntu), w bliżej nieokreślonym dniu doręczenia pozwanej wezwania do zapłaty z dnia 21 kwietnia 2006 r. czy też w dniu 26 marca 2009 r., tj. w dniu doręczenia pozwanej odpisu pozwu. Podniesione w skardze kasacyjnej liczne zarzuty naruszenia prawa materialnego i przepisów postępowania zmierzają do wykazania, że, po pierwsze, wymagalność roszczenia odszkodowawczego, dochodzonego od jednostki samorządu terytorialnego z tytułu wydania przez nią nieważnej decyzji administracyjnej nie jest uzależniona od wezwania jej do zapłaty, oraz, po drugie, że takie zostało pozwanej skutecznie doręczone.

Przede wszystkim należy podkreślić, że zarzuty naruszenia art. 61, art. 455 i art. 481 k.c., art. 48a ust. 1 pkt 2 ustawy - Prawo pocztowe oraz licznych przepisów postępowania, odnoszące się do wykazania skuteczności doręczenia

pozwanej wezwania do zapłaty z dnia 21 kwietnia 2006 r., są niedopuszczalne. Dotyczą bowiem ustalenia faktów lub oceny dowodów, zatem - zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. – nie mogą być podstawą skargi kasacyjnej.

W niniejszej sprawie podstawę odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanej gminy m.st. Warszawy stanowią obecnie już nieobowiązujące przepisy art. 160 k.p.a., zważywszy, że – w nawiązaniu do uchwały pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z dnia 31 marca 2011 r., III CZP 112/10 (OSNC 2011, nr 7-8, poz. 75) – szkoda została wyrządzona ostateczną decyzją administracyjną wydaną przed dniem 1 września 2004 r., mianowicie dnia 9 lutego 2000 r., zaś jej nieważność została stwierdzona dnia 11 stycznia 2006 r. Skarżąca pomija natomiast okoliczność, że później toczyło się postępowanie administracyjne i sądowno-administracyjne w sprawie ważności decyzji z dnia 11 stycznia 2006 r. Ostatnio wymieniona decyzja pozostaje w obrocie, co jednakże ostatecznie wynika dopiero z wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 7 stycznia 2009 r. Przed tym dniem oczywiście trudno było mówić o nieważności decyzji Prezydenta m.st. Warszawy z dnia 9 lutego 2000 r. w części dotyczącej ustalenia trzyprocentowej stawki z tytułu opłat za użytkowanie wieczyste gruntu, a w konsekwencji również o wymagalności roszczenia odszkodowawczego. Dopiero bowiem ostateczna decyzja nadzorcza stwierdzająca nieważność pozwala na dochodzenie roszczeń odszkodowawczych i wszczęcie odpowiedniego postępowania sądowego. Wraz z taką decyzją powstaje wymagany przez ustawę stan złożony z kilku zdarzeń, mianowicie wydania ostatecznej decyzji administracyjnej nieważnej, wystąpienia szkody w wyniku jej wydania oraz wydania ostatecznej decyzji nadzorczej, stwierdzającej nieważność decyzji wyrządzającej szkodę. Zagadnienie to, wcześniej sporne w orzecznictwie Sądu Najwyższego, zostało ostatecznie wyjaśnione w powołanej wyżej uchwale pełnego składu Izby Cywilnej z dnia 31 marca 2011 r.

Okoliczność, że w niniejszej sprawie mają zastosowanie przepisy art. 160 k.p.a., a pozwaną jest jednostka samorządu terytorialnego, a więc podmiot publiczny, nie zmienia faktu, że do odpowiedzialności gminy m.st. Warszawy, związanej z wyrządzeniem szkody przez wydanie decyzji, której nieważność później stwierdzono, mają zastosowanie przepisy kodeksu cywilnego,

z wyłączeniem art. 418 (art. 160 § 2 k.p.a.). Znajdują tu zatem zastosowanie również ogólne reguły dotyczące wymagalności roszczeń odszkodowawczych, w tym wynikające z art. 455 i art. 481 k.c.

Z przedstawionych powodów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. orzekł, jak w sentencji.